

Johanna Alanen. Bullyingari aurre egiteko KiVa programan aditua

2009an hasi ziren Finlandian KiVa metodoa erabiltzen, bullying edo eskola jazarpenari aurre egiteko. Erasotzaileen kopurua erdira eta biktimena heren bat jaitea lortu dute, eta herrialdeko Lehen eta Bigarren Hezkuntzako ikastetxeen %90etan ezarri da. Metodoaren arrakasta ikusita, hamar bat herrialdetara hedatu dute eta gurean ere, KiVa aztertzeke lan jarduna antolatu du Ikastolen Elkarteak. Besteak beste, programaren nazioarteko koordinatzaile Johanna Alanen izan dute gonbidatu.

“Bullyinga denen ardura dela ulertzen dute ikasleek”

Mikel Garcia Idiakez

@mikelgi

ARGAZKIAK: DANI BLANCO

Soilik biktiman edota erasotzailean zentratu ordez, talde osoan eragitea da KiVaren gakoa.

Ikasleak gaitzen saiatzen gara, biktimak defendatu ditzaten eta jazarpena ez dezaten onartu. Jende asko konturatzen den arren bullyinga gaizki dagoela, biktima defendatzen dutenen kopurua nahiko txikia izan ohi da, beraz helburua da haurrak aktibo bihurtzea, defendatzeko pausoa eman dezatela.

Eta hori nola lortzen da?

Haurrekin eztabaidatzen dugu jazarpen egoeretan dauden rol ezberdinei buruz, erasotzaile zuzen ez diren ikusle eta lekukoek ere rol bat daukatelako; adibidez, inguruan barrez aritzen direnek erasotzailea indartzen dute, helarazten dioten mezua da egoera entretenigarria eta dibertigarria dela. Guk ikusarazi nahi diegu prozesu horretan bakoitzak rol bat betetzen duela, zeregin bat, eta denena dela gertatzen ari denaren ardurara eta erantzukizuna; bestelako rol bat jokatu dezaketela ulertzen dute, talde-

ren presioari men egingo ez dion rola, eta jazarpena amaitzea ekar dezakeena. Ariketa ugari egiten ditugu horretarako, teoriko eta praktikoak, eztabaida taldeak antolatuz, rol jokoak eginez... eta haurrak konturatzen dira erabakia euren gain dagoela: jazarpena onartzen jarraitu dezakete edo zerbait egin.

Enpatia lantzea ere inportantea izango da...

KiVa programaren oinarrietako bat da haurren arteko enpatia sentimenduan sakontzea, ulertu dezaten nola sentitzen den biktima eta ondorioz berau babestu dezaten. Harreman sanoak garatzeko oinarritzko kontzeptuak lantzen hasten gara ikasleekin: enpatia, errespetua, nola komunikatu emozioak, nola interaktuatu gainerakoekin... Hori da abiapuntua, eta ondoren hasten gara jazarpenaz hitz egiten.

Erasotzaileak lanketa berezia behar al du?

Erasotzailearekin bakarrik hitz egiten da, baina talde-dinamikak ere mantenduz. Biak dira beharrezkoak eta kasuaren arabera batak edo besteak hartuko du indar handiagoa: bakarkakoa zuzena da, “badakigu zer ari zaren egiten eta honek amaitu egin behar du”, eta taldekakoa zeharkakoagoa da, konfrontazioa ez da hain zuzena, eta besteenganako enpa-

Onura akademikoak

“Ikusi ahal izan dugu KiVak haurren motibazio akademikoan eragiten duela eta hori da programaren balio handietako bat, jazarpenari aurre egiteaz gain haur eta gazteen ikas-prozesuari on egiten diolako: eskola-giroan eragiten du, ikas-giroan, motibazioan... eta haurrek jarrera baikorragoa dute eskolan”.

tia lantzea du helburu, biktimari eragiten zaion mina ikusaraztea... Hurbilketa ezberdinak dira, arazo berari aurre egiteko.

Zein da zehazki metodoak jarraitzen duen prozesua eta erabiltzen duzun materiala?

Hiru etapatan banatuta ematen da: 7-9 urteko etapan, 10-12koan eta 13-15ekoan. Material mota asko dugu, oso interaktiboa, bai on-line eta bai paperean, baita ikus-entzunezkoa ere, irakasle, ikasle eta gurasoei zuzenduak. Prebentziora eta interbentziora bideratutako tresnak dira, prebentzio lana oso inportantea delako, baina baita ere jazarpen egoera bat dagoenean horri aurre egiteko ikasle, irakasle eta gainerakoei baliabideak ematea. Urtero, ikasleek internet bidezko galdetegi bat betetzen dute anonimoki, konta dezaten ea jazarpen kasuren bat jasan duten edo ikusi duten, eta horrek informazio asko ematen digu eskolaren egoerari buruz, oso baliagarria da baloratu ahal izateko ea ikastetxe jakin horretan KiVaren bidez erabiltzen ari diren tresnak, ariketak eta eztabaida-taldeak ondo funtzionatzen ari diren ala ez.

Norbait bullyinga jasaten ari dela onartzea edo salatzea da urratsik zailena? Antzematea? Nola lortu lehenengo pauso hori?

Eskolako langileentzat ez da batere erraza kasu guztien berri izatea, eta

lehen aipaturiko galdetegi anonimoetan ikusi dugu, KiVako saioretan antzematen ez diren kasuak badaudela. Desoreka hori gainditzeko eta gertatzen diren kasu guztiak azaleratzeko bide ezberdinak aztertzen ari gara, eta hala, salaketa aurrez aurre egin beharrik gabe, aukera ematen dugu internet bidezko postontzietan ikasleek gertatzen denaren berri eman diezaieten irakasleei.

Bestalde, irakasleen egitekoa funtsezkoa da, formakuntza jasotzen dute, eta ikasleei erakusten diete egoera batzuk arruntak direla eta beste batzuk ez, zer den bullyinga eta zer ez, une jakin batean berdinaren artean gertatzen den gatazka ez baita jazarpena, baina bai berdintasun egoeran ez dauden artean eta botere hori baliatuz ematen den zapalkuntza sistematikoa.

Ziberbullyingari aurre egiteko ere balio al du KiVak?

Jazarpen mota guztiei aurre egiteko eraginkorra da, izan jazarpen fisikoa, internet bidezkoa, bazterketa sozialari dagokiona...

Hezkuntza komunitatearen eta Finlandiako Gobernuaren arteko konpromisotik jaio zen KiVa. Zein mailakoa da Finlandian ikastetxearen elkarlana komunitatearekin, herriarekin, administrazio publikoarekin...?

KiVa Finlandiako Gobernuaren erabakia izan zen, Gobernuak ezarritako pro-

“Harreman sanoak garatzeko oinarritzko kontzeptuak lantzen hasten gara ikasleekin: enpatia, errespetua, nola komunikatu emozioak, nola interaktuatu gainerakoekin... Hori da abiapuntua, eta ondoren hasten gara jazarpenaz hitz egiten”.

grama, baina uste dut oraindik egiteko asko dagoela eskola, herri, komunitate eta guztien arteko elkarlana indartzeko, bullyingari benetan aurre egin nahi badiogu. Guk, une hauetan, batez ere gurasoekin egiten dugu lan, oso garrantzitsua delako eurak inplikatzeko, zer esanik ez jazarpena antzemateko orduan, biktima bat dagoela jakiteko.

Bere horretan esportagarria al da ereduak?

Materiala berdina da leku guztietarako, baina tokiko eragileekin egiten dugu lan, eta tokiko kulturara eta moduetara egokitzen dugu. Adibidez, KiVaren barruan konfrontazioa presentetago duten estrategiak eta konfrontaziorik gabekoak ditugu; bada, herrialde batzuek nahiago dituzte hizketaldi zuzenak (Finlandian adibidez, estrategia hau asko erabiltzen dute irakasleek, “honek amaitu egin behar du”), eta beste herrialde batzuetan aldiz, kulturalki konfrontazio hori ez zaielako proposa iruditzen, nahiago dituzte zeharkako lanketak, talde dinamikak (esaterako, Herbehereetan). ■